

Michael G. Moore ha visitat la Universitat Oberta de Catalunya per explicar allò que coneix millor que ningú: l'estat de l'ensenyament a distància als Estats Units i arreu del món. Fa trenta anys que estudia i promou aquest tipus d'ensenyament a Gran Bretanya, on va néixer, a Sud-àfrica i a Brasil –on ha desenvolupat projectes d'ensenyament a distància per al Banc Mundial o el Fons Monetari Internacional– i als Estats Units, on va fundar el Centre Americà per a l'Estudi de l'Ensenyament a Distància.

—Què és l'American Center for the Study of Distance Education, del qual sou fundador? Què feu?

“Internet i l'ensenyament a distància poden enfortir una cultura minoritària”

Michael G. Moore

—L'objectiu era crear uns estudis continuats sobre el tema per ajudar els interessats en aquest tipus d'educació i per divulgar els resultats de les nostres investigacions, i això és el que hem fet.

—Estudieu l'ensenyament a distància des de 1972. Quins són els canvis que ha sofert aquest tipus d'ensenyament en trenta anys?

—En trenta anys els canvis més importants han estat l'acceptació de l'ensenyament a distància com un camp d'estudi acadèmic, tot i que encara existeixen alguns prejudicis com a conseqüència de la ignorància que hi ha sobre el tema. L'ensenyament a distància quan s'imparteix correctament té una qualitat altíssima i, fins i tot, moltes vegades té més qualitat que l'ensenyament convencional.

Però continua havent-hi prejudicis contra aquella gent que aprenen sols i no en una classe convencional. De totes formes, ara això està canviant d'una manera espectacular als Estats Units. Per exemple, la meitat dels instituts nord-americans practiquen a hores d'ara algun tipus d'ensenyament a distància, tot i que, francament, ho fan de manera molt amateur i sense oferir massa qualitat. Aquests instituts tenen moltíssim a aprendre i potser alguns d'ells no tindran èxit i ho deixaran córrer, però no seran molts.

—L'educació a distància per Internet ja ha superat la clàssica educació a distància per correspondència?

—Ara per ara sembla que Internet hagi de ser el mitjà per excel·lència de l'ensenyament a distància, però, de fet, Internet no és el mitjà més habitual perquè en molts llocs del món la gent no hi té accés. Per tant, les altres tecnologies que s'han utilitzat i encara s'utilitzen en l'ensenyament a distància continuen sent molt importants. En aquests trenta anys, doncs, hi ha hagut canvis tecnològics però el canvi més important, probablement, és que el mètode de l'ensenyament a distància està molt més acceptat.

—Internet democratitzarà l'ensenyament?

—Sí, sense cap mena de dubte. Internet cada cop és més present en totes les institucions. Gràcies a Internet les institucions estan fent arribar els seus recursos a poblacions molt més àmplies que no les que podien abastir abans. Un dels estímuls més grans és l'accessibilitat d'Internet. Però, a nivell mundial, penso que els països desenvolupats són els que tindran més oportunitats de democratitzar aquesta eina perquè, ara per ara, Internet, en la majoria de països, només està a l'abast d'una elit. Aproximadament el 80% de la gent que accedeix a Internet ho fa des de països desenvolupats. Això provoca una divisió. Arreu del món la gent que hi té accés són persones que ja tenen educació i ingressos i la gent amb menys educació i menys ingressos econòmics tindran menys possibilitats d'accedir a

Internet. Amb el temps, aconseguirem una democratització més gran de l'educació gràcies a aquest mitjà, però a hores d'ara encara no hem arribat.

—A nivell internacional, com es pot evitar que la diferència en l'accés a Internet entre països desenvolupats i països subdesenvolupats es faci cada cop més gran?

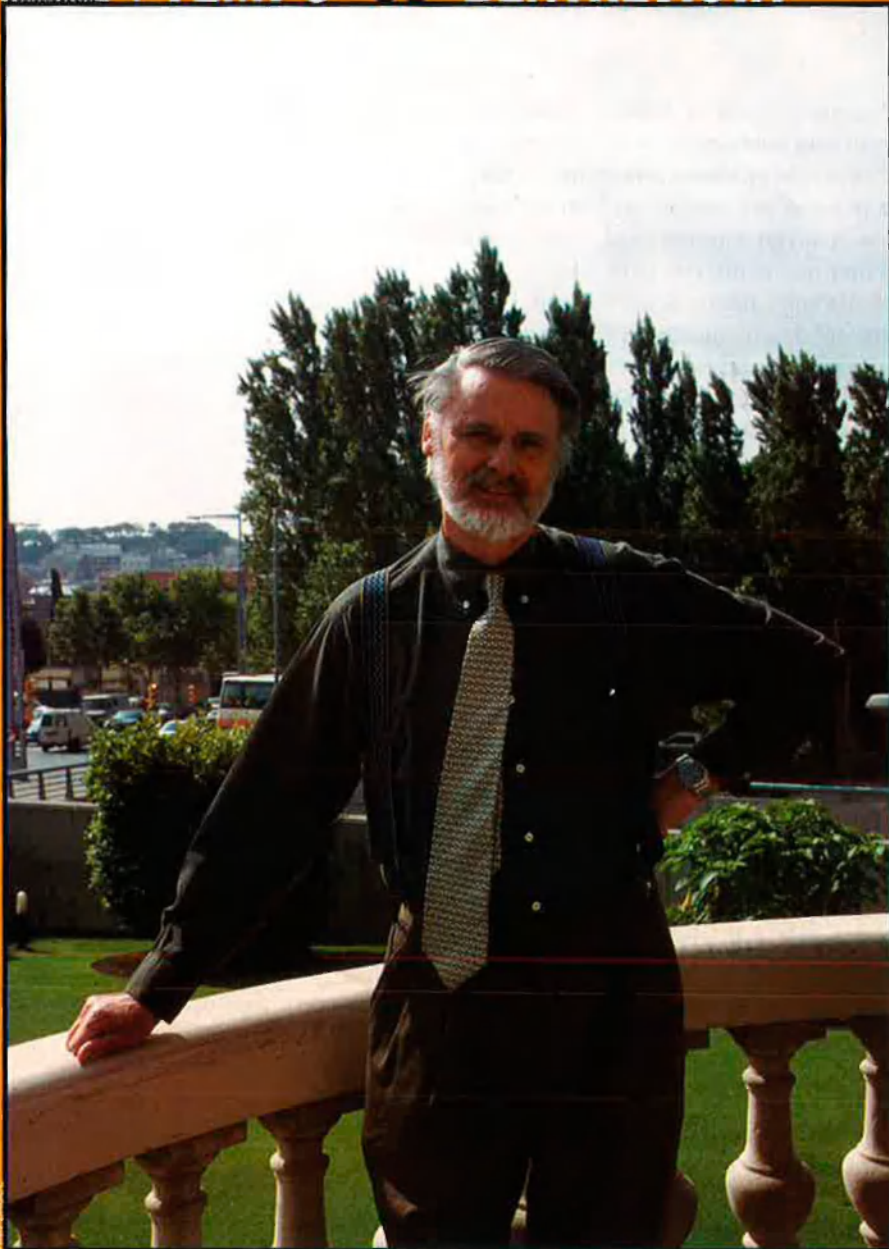
—Els països que tenen accés continuaran desenvolupant aquesta tecnologia, ja ho sé. Però estic segur que altres països també intentaran desenvolupar el seu accés a la xarxa, tot i que els desenvolupats continuaran liderant l'accés. Aquesta qüestió ens preocupa i sobretot preocupa les organitzacions internacionals. Jo he treballat per al Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional, la UNESCO i la Commonwealth of Learning de Vancouver. Aquestes organitzacions són conscients que no podem creuar-nos de braços i esperar que els països pobres afronten les quotes de desenvolupament dels països rics. Estem a l'aguait i li prestem l'atenció necessària.

—Vostè ha estat fent educació d'adults a Kenya i ha treballat també a Brasil i Sud-àfrica. Quin paper representa l'ensenyament a distància en aquests països?

—L'educació convencional—vull dir fer desplaçar els alumnes a una classe i donar-los ensenyament— amb els nens és un tema que no qüestiono. Però l'educació convencional amb adults crec que és extremadament ineficient i molts cops impossible. Per exemple, has mencionat Brasil. He estat allà tres o quatre anys treballant com a consultor del Govern brasiler i pel Banc Mundial. Vaig dirigir un projecte per formar mestres no qualificats de zones rurals i aïllades en una àrea enorme de Brasil que incloïa part de l'Amazones. És gairebé impossible endur-te aquesta gent d'on són. Ells han d'estudiar al lloc on viuen i ensenyen. No ho faríem bé si els portéssim a una torre d'ivori per formar-los. Per tant cal que fem arribar l'ensenyament allà on són.

En països d'Àfrica, Amèrica Llatina i altres països en vies de desenvolupament, l'esforç per l'ensenyament ha

“Als Estats Units no escoltem ni aprenem d'altres cultures. Som molt arrogants i agressius projectant la nostra llengua i la nostra cultura, i això ens empobreix. I voldria encoratjar, ajudar i urgir aquells que tenen l'oportunitat de fer una bona política en aquesta àrea perquè això és una amenaça i també una oportunitat. No sigueu passius i sigueu molt positius a l'hora de construir i projectar la vostra cultura.”

de ser continu i molt gran. Els països rics poden afrontar mètodes ineficients, però els països en vies de desenvolupament no es poden permetre el luxe de ser ineficients. L'ensenyament a distància, per a aquests països, és la seva prioritat més gran. Estic molt molt orgullós de la iniciativa brasilera perquè vol dir que el Govern ha reconegut que existia aquesta necessitat i ha buscat una solució invertint-hi diners. El que han fet és invertir aquests diners en un bon programa d'ensenyament a distància per als professors. Penso que és un bon model per a altres països.

—Va explicar ahir que als Estats Units, el 2002, el 85% de les universitats oferiran cursos a distància. Aquí les

universitats clàssiques tendiran a fer cursos a distància o escrearan noves universitats especialitzades en l'ensenyament no presencial com la UOC?

—Sospito que passarà el mateix que allà. Però et diré també el que penso que seria l'evolució ideal de l'ensenyament. És probable que les universitats convencionals comencin a desenvolupar algunes formes d'ensenyament a distància. Adopten aquest mètode perquè és moda i les universitats no volen quedar-se enrere. Suposo que és el mateix que passarà a Espanya i Catalunya. Les universitats intentaràn no perdre el tren. Una altra cosa és la qualitat de l'ensenyament.

—Empitjorarà?

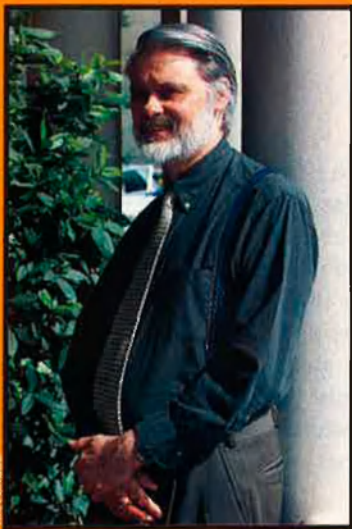
—Als Estats Units hi ha molts programes d'aquest tipus, però molt petits i amb una qualitat molt baixa pels estàndards que requereix un bon ensenyament a distància. És molt fàcil per a una institució publicitar que ofereix ensenyament a distància i demanar als seus professors que utilitzin Internet per ensenyar, però educar els seus professors per donar un bon ensenyament a distància —i ensenyar-los-hi a fer de bons monitors de l'estudiant— necessita una inversió i una infraestructura fortes. Això és el que la majoria d'universitats tradicionals no entenen. No els critico. Penso que hi ha un lloc per a la universitat tradicional fent el que la universitat tradicional fa bé.

—Hi ha altres autors, com Peter Trucker, que afirmen, en canvi, que les universitats residencials desapareixeran en un termini de trenta anys. Ho creu possible?

—No. No penso que la Universitat tradicional desaparegui, i estaria molt trist si això passés. Estic més preocupat que a països com Catalunya, Espanya o el meu país, Gran Bretanya, i d'altres de l'Europa Occidental comencin a treballar en la mateixa direcció en què treballa l'ensenyament americà. Als Estats Units hi ha molts llocs on rebre ensenyament universitari, però la qualitat no és tan alta com abans, quan hi havia moltes menys universitats. Seria desitjable que les institucions d'elit donessin

Biografia

Michael Grahame Moore, va naixer a Gran Bretanya, on es va llicenciar en economia per, de seguida, dedicar-se a l'ensenyament i projectes educacionals a Kenya i Canadà. A partir del 1979, des de la British Open University, va aprofundir en la investigació sobre l'ensenyament d'adults a distància, un tema sobre el qual ha escrit obres de referència. Ha treballat en projectes d'ensenyament de la UNESCO, el Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional per Brasil, el Carib, Sud-àfrica i Mèxic. El 1986 arriba a la Pennsylvania State University, on funda l'American Center for the Study of Distance Education, que ha esdevingut un dels centres de referència sobre l'estudi d'aquest ensenyament. És també fundador i director del periòdic especialitzat 'The American Journal of Distance Education'.

oportunitat a molta més gent, però mirant de mantenir el seu nivell de qualitat. Això és difícil d'aconseguir. Estats Units no és un bon model per als països europeus perquè han cregut que la universitat era l'única institució que podia oferir ensenyament superior, se n'han creat moltes i la qualitat de les universitats ha baixat.

—L'ensenyament a distància i Internet com poden afectar d'alguna manera les universitats de països amb llengües minoritzades?

—Aquesta pregunta és una qüestió política. Els que prenen decisions polítiques en països amb llengües minoritàries s'han d'adonar de les oportunitats que l'ensenyament a distància els dona. Podeu beneficiar-vos i enfortir les vostres cultures i llengües minoritàries. Si no us adoneu d'aquesta oportunitat i no desenvolupau polítiques per treure avantatges d'aquesta situació podeu veure l'ensenyament a distància i la comunicació per Internet com una amenaça cap a la vostra cultura i la vostra llengua. Una de les coses més meravelloses de l'ensenyament a distància és que una institució minoritària pot dissenyar i desenvolupar l'ensenyament d'aquesta cultura, d'aquesta llengua i estendre això a tota la gent del seu domini polític i també arreu del món. Per tant, és una oportunitat d'enfortir, estendre i expandir el coneixement de llengües i cultures minoritàries. Però per això cal que els polítics vegin aquesta oportunitat i prenguin mesures.

—Quines mesures?

—Han d'invertir en les institucions capaces de representar aquest paper. Si esperessin i no fessin res, aleshores hi hauria un impacte molt negatiu sobre les llengües minoritàries a favor de les llengües i cultures majoritàries. Personalment estimo la vàlua de les llengües i cultures minoritàries. Potser és perquè vaig créixer en una part de Gran Bretanya que tenia una llengua i una cultura minoritària i les van perdre. A hores d'ara la nostra llengua és una llengua morta. Quan he viatjat pel món m'he sentit molt preocupat per l'impacte que els mit-

jans de comunicació nord-americans han produït sobre les cultures minoritàries. Als Estats Units no escoltem ni aprenem d'altres cultures. Som molt arrogants i agressius projectant la nostra llengua i la nostra cultura, i això ens empobreix. I voldria encoratjar, ajudar i urgir aquells que tenen l'oportunitat de fer una bona política en aquesta àrea perquè això és una amenaça i també una oportunitat. No sigueu passius i sigueu molt positius a l'hora de construir i projectar la vostra cultura.

—Alguns autors, com David Noble, diuen que l'educació passarà a ser un producte més del mercat. Hi està d'acord?

—Comprenc aquesta preocupació. Penso que és una conseqüència d'un pensament perplex. No conec David Noble personalment però penso que representa els acadèmics que estan veient el que passa amb l'ensenyament a distància. Penso que hi ha moltes raons per les quals estar preocupats. Ja he comentat que la qualitat ara per ara no és bona. Com ells, estem preocupats per les conseqüències que pot tenir aquest fet sobre l'ensenyament universitari. El comprenc. Però penso que està confós, que confon el procés pel qual es distribueix l'ensenyament a distància amb els aspectes negatius de la comercialització. En el cas de l'ensenyament, crec que podem tenir bons resultats sense els efectes negatius de la comercialització.

Els principis de la producció industrial s'estan aplicant en totes les àrees excepte en l'educació. En ensenyament està encara gairebé com abans de la revolució industrial. Estan passant moltes coses i ara nosaltres estem aplicant els principis de la revolució industrial a l'ensenyament. La gent com el David Noble estan preocupats per aquest fet però jo penso que ho estem fent bé. Això farà que tinguem una qualitat més gran, una distribució més ampla i podríem dir que una més gran democratització a costos més baixos.

Àlex Milian